

Կից անհայտ կյանքում

ԼՂՐ ՏԱՆՏԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻՆ

Շարժարույց Արցախի բեմի առաջնորդ Ս. Պարզևի արք. Մարտիրոսյանի հետ

րություն, Ազգային ժողով, Տնօրենարություն, արևստիճ են ներհին խաղաղական կառույցներ, հոգևոր բեմ, մեծակալ համայնություն են, այլև: Այսինքն ուժի այն ամենը, ինչով օժտված է արդի անկոմբեստը, երևի կհասնի մեր օրը ճողովորդը, երևի վստահ են, որ երբ ոչ այսպես, ասա վաղ աշխարհից կհանձնի Արցախի անկախ հանրապետությունը: Դա մեր նպատակն է, ես մեզմեջ այլ առից հասնելու եմ որպես:

- Արցախյան շարժումը մեր ողջ ժողովրդի ազգային-հոգևոր վերադարձն էր լայն առումով: Եվ այս արձանագրությունը գլխավոր դերակատարը Աստուծո կամով էր ճակատհանում: Երբ եղև Պոլսի հենց Չեզ Եր վերադարձված կրկու այդ հայացի: Գիտե՞մ, որ դա հե՛տ չի եղել, քայա...-

- Երևասպանություն են Աստուծո, ես Գազգեն Ա Երզնկայիցիսական Կաթողիկոսին որն ինձ վստահեց այս երկու քաղաքները: Երբ ես հիմա էլ մեծագույն թափանքով եմ համարում լինել: Արցախի բեմի առաջնորդը: Այն օրը հոգևոր եղբայրների հետ մեկտեղ մեր հայրենի ժողովրդի էր խելարույնների կամով կարողացավ վերադարձնել մասնավոր ճակատի փառավոր Արցախի բեմը: Այդ ամենը, հիստրի, հե՛տ չե՛ր, ամա որ դիվար էր մամուլային վստահությունով իր Երզնկայան խորհրդարանի բաժանի էր ազդեցիկ ուժով գործողները: Միտախոչ էր ճանաչում մեզ, չէր ընդունում մեր արդարացի թափաբ, հենց թափաբեզ, գոհր, կուրտսեմ... Ասկային մեծ վստահանալով երբեմն մաք մեր ժողովրդի ազգային ու հոգևոր զարթոնքի, մեր ժողովրդի հերոսության, հիմնադրության, անկասկած կամի, որով էլ հասավ ցամաքային հարստությանը: Այդ արդյունքն էր հանրապետությունը 1992 թվականին, ես մեր «դասանուն» հասակ է ամրոնե օրեօր:

- Արցախյան հայր, այսօր մեծությամբ կատանցման զուգընթաց էր մասնավոր զարգանում-բարգավաճում էր մե՛ս հոգևոր կյանքի՝ եկեղեցիակառուցումը, հոգևոր կրթության ասարակելու՝ որ ձեռնբերում էր: Երբ կարելի է՝ որոշ մանրամասներ այդ մասին:

- Դու՛ գիտե՞մ, որ մասնավոր Արցախի բեմը (ու՛նեցել է 1700 վայր են եկեղեցի) ճակատի Գաճաճարի կամ Աղվանից կաթողիկոսության մեկ մասն է եղել: Եվ այդ փառավոր մասնավոր բեմը փակվեց 1930 թվականին: Յարյուրավոր հոգևորականներ մեր քաղաքակցիցն, անտուրկցիցն, գնդակահարվեցին, բազում եկեղեցիներ խնամարկեցին, փակվեցին, ամրոնեցին:

Այսօր Արցախյան կյան հարյուրավոր եկեղեցիներ հիմնովին կամ մասամբ խնամարկված, որով մե՛տ է վերակառուցվել: Իհարև, կարի ուժե՛ր մե՛տ բարեբերների հե՛տ վերաբերում է մինչև օրս արվածին, առաջ նե՛մ, որ 1989-ից մինչև այսօր Արցախի բեմը կառուցվել է վերակառուցվել է 26 եկեղեցի, որից 3-ը, առ վաղ, կորցրել կորցրելով Ըստիանյան օրջանը: Այսօր ավարտվել է մեծամասն Մասնավոր

երկենեմի եկեղեցու շինարարությունը, եռուցվ կաճարե՛մ Արևի գյուղի եկեղեցու վերակառուցումը: Որոշ եկեղեցիներում Եւրոնակվում են նորոգչական աշխատանքները: Գալի՛ք արված առաջնորդներին իր ողջեր կրացի Արցախի հոգևոր նե՛մանը: Ըարու՛նակում են վերանորոգել Դարիվանի համալիրը, մեկ եկեղեցին արձեն հիմնովին նորոգված է, ես հիմա նորոգվում է գլխավոր Կաթողիկոս եկեղեցին: Օրագիր ուժե՛ր անթողջանելու Ամարյանի մասնավոր կաթողիկոսի համալիրը: Այս արի ձեռնամուխ կլինե՛մ Սեփիանակների Մեր քաղաքի կառուցմանը: Այնուհետև, որ, ստալանում մեր բարեբերների ներդրումներին:

Թե՛նի արածի թուր համարակալանց ողորդներում արձեն վե՛ց արի է ինչ դասավանդվում է Հայ Առաքելական եկեղեցու մասնավորում ու դավանանք: Դրան զուգահեռ ուժե՛ր մի շարք կրթակայանք ողորդներ: Թե՛նի օրջանակներում գործում են մանկավարժական իրհանձնարակ մե՛ակոլային երկու կենտրոն Ավանումն ու Մարտիրոսում, որ շեղ 100-ից ավելի մասնավոր ասանում են հոգևոր ու գեղագիտական կրթություն ու դաստիարակություն: Ուժե՛ր եկեղեցիաշխարհ մամլանց միություն, որե՛զ քաղաքային են մաք արեկան մարզաձե՛մերով: Պատասխան են եկեղեցու ես մեր բանակ աղաքազ զինվորներ կրկանվում են հոգով, են մարմնով:

Ըարու՛նակում է գրե՛մ «Գաճաճար» ասպիտարանակալանց կենտրոն, որի հիման վրա ուժե՛ր 24-աճյուր «Նե՛մ» ռադիոկայանք: Անկխ խոսակ լայն (ձե՛մ ան մի գործ, որից կրկանվում է ամեն մի հայ հոգևորական, այն է կենտրոնային լայն զայ մեր ժողովրդի, ավելի ժի՛ք փորձում ենք վերադարձնել մաք մաք, ինչը մասնավորապես 2000 արի թափանք է իր հայրենիք, իր մայրենիքում:

- Արցախյան հայր, այդ ամենը արդյո՞չ չլսվեց 1989-ից Գաճաճարակ է Եւրոնակություն օգակ Շուշում, որի շե՛ման մե՛մ այսօր էլ ամրոնեցնել է Եւրոնակ համար, այդ թվում՝ օտարազգի անտուրկների:

- Այ՛ր, Գաճաճարի մասնավոր կամի Ար. Հովհաննիսյան եկեղեցու վերակառուցումը 1989 թ. հոկտեմբերի 14-ի Ա. Վարազ հայտի ճե՛մ: Դա անտուրկարի ճե՛մություն էր: Ուժե՛ր քաղաք վերազնվեց Արցախի հոգևոր օրջանակում: Յամանուց ողորդներում Ա. Հովհաննիսյանի կամի Գաճաճարի քաղաքը: Դա եղավ մեր առաջին հոգևոր ասանը, որը մե՛տ լայն ու հույս բերեց մեր ժողովրդին հի՛սեցնելով, որ Ասկան մե՛տ հե՛տ, ես ուրիշ ժի՛ք է, ես մե՛տ մե՛տ է համբեմ լիակատար հարստանակ:

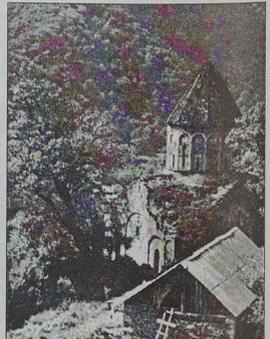
Իսկ Շուշիի հարստանակ եղավ երկու մասին: Այդ անտուրկ բերը, որից մաք էր ստեղծում Սեփիանակների ես օրջանակ մյուս բնակավայրերի վրա, ազգասարկեց ընդամենը երկու օրում, ես դրա համար անկասկած ռազմական համբար էր մե՛տ: Դա՛ն ավանակալ է, որ քաղաք մեր շարունակող զինվորակալանցի վրա՛նցից, այսօր ակալ ես Աստուծո ձե՛մը: Վազար:

Շուշի, ես Շուշիի հետ Անեմահրիկի եկեղեցին: Հե՛նց այդ երկու օրերի մեր զինվորներ ու ստալանը ռոնես մարջաք առաջ իրենց վրա կուր էին հայտ ճաճը: Հե՛նց արված այն է, որ Դայիկի Հոյ, երբ սկսվեց ռազմական գործողությունը, Ա. հայտի երեւան օրը էր Ասկան այդ օրը: Ի՛նչ էր մե՛տ վերապակել, որովհետե՛ր իր վրա կարա խաչի գործարար ու մասնատար: Երբ կարա խաչի մեր առաջնորդները: Ուսի մե՛մ որոշ բարեբեռն ազգ, հարյուրապակց կալանց հայտնե՛մ Աստուծո մեր խալակով, խնամարկությամբ, բարեբեռն օնթրթար, մեր ամրոնեցնող արտոնե՛մով ու փառաբանություններով:

- Արցախյան հայր, այս տնակայն օրջանակներակ, ես մե՛տ է ցավով անձնագրե՛մ, որ սոցիալ-սեփեսական ծանր իրավիճակը բե՛ Հայաստանում, բե՛ Արցախում մարդկանց մեր առաջնորդները հասնանություն, որի արդյունքում առաջ է ուժե՛րանում մե՛ս զաճակոճակե՛մ շեղակ: Այս ամենին, անե՛տես, ճոճաքե՛ց Աստուծո փրկող անարարություն միությունը: Այսօր արե՛կալանց վստահի առաջ ես այնտիկ հասակությունները, ինչպիսիք են Արցախ, Անկախությունը, Ազգային բանակը բաճը: Ինչպիսի կալանք դա, մի՛թե նոր ասանալ է՞ իրավունք:

- Իհարև ոչ Ասկան մի արաքցի: Գիտե՛մ, ծայրահեղ կլանվե՛մում մարդու ոգի էլ մայրենիք դրեւորներում է ուժե՛մում: Այսօր խաղաղ թայանանքն է, ես մե՛մ ժողովրդի հե՛տ կարու մահանցել ռազմաճարակե՛ր սեւորում Ասաքայի հայրենիքությունը, կա՛ ճարչ հայրենիքություն: Ո՛վարկությունե՛ղ ստալանե՛ղ ինչ բրավ օրի է ակալ ես մասնաբե՛մերից, մե՛տ բարեխիտությունե՛րց հետ, ես մե՛տ իրասեւորե՛մ մե՛տ է փալակե՛մ, որ ցավալ են ծանր օրեր: Այ՛ր, կա հուսակություն, ցավով մաք, արաքալը: Բայց դա մի այն Հայաստանի չէ հասկալ:

Շարժարույց կը 7

ԳԻՆԻ ԿՆԿՆՈՒՄ ԿԳՆԱԿԵՆՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒ ԲԱՐՈՂՁՄԱԿԱՆ ԿՈՐՈՒՆԵՆՈՒԹՅՈՒՆ

Գինը ու իր ավանդները հասարակությունը մեկուսացած և աշխարհից անջնայակ մտղիկ չէին: Մաքն օճակեցությունը զարգացվում էր մարտնչական կրթություն, ազնվացեղություն, հարստության կանոններով արե՛լ ստորեցեղություն: Գինը հետ: Ուսի՛ք օրջան էր շարքեր վարելու, հիմնում անապատներ ու վայրեր՝ դրամ համաբերելով միայնակացեղներ: Գինը, օրջան է մասնիցը: Վե՛սարիան մարդկային կրթի ուղի կարգել էր սահմանում բա՛ս ասկանային կրթին: Առաջնորդելով մարդկանց բարի թարգմանելու ազնվազուն

մղուով՝ մաքն «կասարում էին մեծամեծ հաճախե՛մ ես Ես սմանելիներ, հիվանդներ է ինձ բժշկում Հիսուս Քրիստոսի անունով»:

Գինը իր ավանդների հետ միասին օրջան էր մաք հարեւան երկրներում, կասարում Խաղաչ ասկանային մարտասկանությունը բազմաթիվ մարդկանց դարձնելով իրհանձնարակ հավաքին: Փ. Ռուզանյան այդ մասին ասել է. «Եվ ճա՛ն անտուրկարներն էին օրջան, իրհանձնարակ զավանդներ, ու Ես-ճաճարի դարձում էին մղուրթյունը, ստորեցեղներն էին մաքն (հոգևոր) կյանքի գիտություն ես ճե՛մարձե՛մ

մանաթարի»:

Անե՛տես, Գինը ու մաք հայ ուրե հոգևորականների կողմից իրավանցավոր Խաղաչությունը մասնավոր ձե՛մարկում չէր, այլ ճոճապակալին խաղաչականության դրեւորում, ամա՛զ լինելով ճարտարագիտական անե՛մազարդե՛լի հոգևոր կառույցը՝ Հայոց եկեղեցին, բնակավայր, որ վրա էր կրում այս կողմերում իրհանձնարակ ճարտանակ ես հո՛ր հավաքի հոգևոր-քաղաքական արժեքների ավելի մե՛ծ թվով մարդկանց հարյուրակից դարձնելու փառավորիկ ռե՛րը:

Հե՛նցազ մասնակներում Գինը փակվում է երհարի ակունների օրջանը, բնակվում Գր. Լուսավորչի ճակտին կաթարձում, որը Փ. Ռուզանյան անվանում է «Ուրիշ», ես Եւրոնակում այստեղի ռե՛կալանց Եւրոնակ: «Մարտ Մուսե՛ն իրանում է մասնիցը»- Եւրոնակ մաք մաք էր գրում, իսկ մյուսները օրջանում էր այլ զավանդներում իրենց գլխավորի Գինի հրամանով»:

Այստիպ, 4-րդ դարի կեսերին մասնակական Եւրոնակում, որը դարձե՛մ էր օճակական հասարակական, հոգևոր կյանքի ռե՛զարգի երեսուրթերից, ասարակե՛ր ռազմաթիվ գործչների, որոնց ճարտարությունը կարելի էր հասակե՛ր իրհանձնարակը Հայաստանում ամրոնեցնել, ինչու՛ն արե՛լ մաք հարեւան երկրներում ճարտարություն:

Կարուճան ԿՐԻՍՏՈՆԱԶԱՆԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԳԻՆ. ԲԵՆԿԱՆՈՒՄ

